

Kohtuasi C-873/19

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

29. november 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Schleswig-Holsteini halduskohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse tegemise kuupäev:

20. november 2019

Kaebaja:

Deutsche Umwelthilfe e. V.

Vastustaja:

Saksamaa Liitvabariik

Kaasatud isik:

Volkswagen AG

Põhikohtuasja ese

Keskkonnaühenduse kaebeõigus kohtuasjas, mille ese on diiselmootorites katkestusseadmete kasutamise lubatavus – Niinimetatud termoakna kasutamise lubatavus määruse nr 715/2007 alusel – Kriteerium ja nõuded katkestusseadme vajalikkuse küsimuse üle otsustamisel

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Århusi konventsiooni ja liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas 25. juunil 1998 Århusis allkirjastatud ja nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ heaks kiidetud keskkonnainfo

kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni (edaspidi „Århusi konventsioon“) artikli 9 lõiget 3 koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et keskkonnaühendustel peab olema põhimõtteliselt võimalik vaidlustada kohtus otsust, millega antakse – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõiget 2 rikkuda võiv – luba toota diiselmootoriga sõiduautosid, millesse on paigaldatud katkestusseade?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

- a) Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et hinnates küsimust, kas katkestusseade on vajalik mootori kaitsmiseks kahju või õnnetusjuhtumi eest ning sõiduki ohutuks kasutamiseks, tuleb kriteeriumina põhimõtteliselt aluseks võtta tehnika tase tehnilise teostatavuse tähenduses EÜ tüübikinnituse andmise ajal?
- b) Kas tehnika taseme kõrval tuleb arvesse võtta teisi asjaolusid, mis võivad kaasa tuua katkestusseadme kasutamise lubatavuse, olgugi et üksnes tehnika taseme põhjal otsustades ei oleks katkestusseadme kasutamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust, artikli 5 lõike 2 teise lause punkti a tähenduses „vajalik“?

Viidatud rahvusvahelise õiguse normid

ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE/ECE) keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon (edaspidi „Århusi konventsioon“), artikli 9 lõige 3

Viidatud liidu õigusnormid

Nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsus 2005/370/EÜ keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (ELT 2005, L 124, lk 1)

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikkel 47 ja artikli 52 lõige 1

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust (ELT 2007, L 171, lk 1; edaspidi „määrus nr 715/2007“), artikli 5 lõige 2

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT 2012, L 26, lk 1) (edaspidi „direktiiv 2011/92“)

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Direktiivist 2003/35/EÜ tuleneva keskkonnavalase õiguskaitse erinõuete seadus (Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG) (Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz – UmwRG), §-d 1, 2 ja 3

Määrus mootorsõidukite ja nende haagiste ning selliste sõidukite jaoks mõeldud süsteemide, osade ja eraldi seadmestike EÜ-tüübikinnituse kohta (Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge (EG-Fahrzeuggenehmigungsverordnung) (edaspidi „EG-FGV“), § 25 lõiked 1 ja 2

Halduskohtumenetluse seadustik (Verwaltungsgerichtsordnung) (edaspidi „VwGO“), § 42 ja § 113 lõike 1 esimene lause

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Menetlusosaliste vahel on vaidluse all kaebaja kaebeõigus ja keelatud katkestusseadmete olemasolu ja/või katkestusseadmete kasutamise lubatavus kaasatud isiku Volkswagen AG toodetava sõiduautomudeli VW Golf Plus TDI (2,0 liitrit) mootorites.
- 2 Kaebaja on tunnustatud keskkonnaühendus, kellel on UmwRG § 3 alusel õigus vaidlustada keskkonnavalasjades tehtud otsuseid ja kelle põhikirjajärgne eesmärk on edendada loodus- ja keskkonnakaitset ning keskkonna- ja tervisekaitsega seotud tarbijakaitset, tehes seda eelkõige tarbijate teavitamise ja nõustamise kaudu.
- 3 Kaasatud isik on Saksa autotootja, kes toodab muu hulgas sõiduautomudelit VW Golf Plus TDI (2,0 liitrit). Kõnealuse mudeli sõidukitesse on paigaldatud EA 189 tüüpi diiselmootor (Euro 5). Nn diisliksandaali raames sai teatavaks, et kaasatud isik varustas katkestusseadmega ka nimetatud mudeli sõidukid. Tüübikinnituse andmise ajal sisaldas seda tüüpi mootori juhtimisseade tarkvara, mis võimaldab tuvastada, kas sõiduk läbib katkestendil sõidutsükli. Tarkvara aktiveerib erirežiimi, mis suurendab tunduvalt heitgaasitagastuse määra, vähendades seeläbi sõiduki lämmastikoksiidi heidet. Tavapärasel liikluses inaktiveeritakse see režiim

täielikult, mistõttu on lämmastikoksiidi heide tunduvalt suurem. Tüübikinnitusmenetluse alustamiseks Saksamaa tüübikinnitusasutusele (Kraftfahrt-Bundesamt) (edaspidi ka „KBA“) esitatud taotluses ei nimetanud kaasatud isik seda tarkvara. Seega jäi sõidukite lämmastikoksiidi heide katkestendil EÜ tüübikinnituses lubatud vahemikku, tavapärasel liikluses ületasid lämmastikoksiidi heitkogused aga EÜ tüübikinnituses lubatud piirmäära.

- 4 Saksamaa tüübikinnitusasutus Kraftfahrt-Bundesamt (KBA) tegi 15. oktoobri 2015. aasta jõustunud otsusega, mida ei ole käesolevas asjas vaidlustatud, kaasatud isikule muu hulgas ettekirjutuse eemaldada keelatud katkestusseadmed ja võtta sobivaid meetmeid vastavuse taastamiseks. Konkreetsed lahendused peavad enne rakendamist saama KBA heakskiidu.
- 5 Seejärel arendas kaasatud isik välja tarkvaravärskenduse, mis pidi sõidukite heitgaasisüsteemides ilmnenud puudused kõrvaldama.
- 6 KBA tuvastas 20. juuni 2016. aasta loaotsuses, et pärast kaasatud isiku väljaarendatud tarkvaravärskenduse paigaldamist VW Golf Plus TDI (2,0 liitrit) mudeli sõidukitesse ei sisaldanud need sõidukid enam keelatud katkestusseadmeid; sõidukites veel olemasolevaid katkestusseadmeid pidas KBA lubatavateks.
- 7 Ka vastustaja tuvastab, et vaidlusaluses sõidukis on ka pärast tarkvaravärskenduse paigaldamist niinimetatud „termoaken“, mis reguleerib heitgaasitagastuse määra sõltuvalt ümbritseva keskkonna temperatuurist. Kaasatud isiku andmete kohaselt on heitgaasitagastuse määr madalama temperatuuri kui -9°C juures 0%, vahemikku -9°C kuni 11°C jääva temperatuuri juures 85% ning hakkab alates 11°C tõusma, kuni saavutab 15°C juures 100%.
- 8 Kaebaja esitas selle peale 15. novembril 2016 vaide, mille kohta ei ole seni otsust tehtud. Seepärast esitas kaebaja 24. aprillil 2018 kaebuse, millega ta palub eelkõige tühistada 20. juuni 2016. aasta loaotsus osas, milles sellega tuvastatakse keelatud katkestusseadmete puudumine ja loetakse olemasolevad katkestusseadmed lubatavateks.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 9 Kaebaja leiab, et ka need katkestusseadmed, mida KBA pidas lubatavateks, on määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 esimese lause tähenduses keelatud, kuna paigaldatud katkestusseadmed aktiveeruvad juba siis, kui õhutemperatuur on tõusnud Saksamaal keskmisele tasemele. Tootjatel on aga põhimõtteliselt võimalik konstrueerida ja paigaldada mootoreid, mis ei muuda tehnilisest aspektist vajalikuks reguleerida heitgaasitagastuse määra madalamaks juba keskmistel temperatuuridel, seega tavatingimustel.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

Esimene küsimus: kaebaja kaebeõigus

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et riigisisese menetlusõiguse alusel ei ole kaebajal käesolevas menetluses kaebeõigust (I), millest tulenevalt on määrav, kas kaebaja kaebeõigus saab tuleneda vahetult liidu õigusest (II).

I. Kaebeõigus riigisisese menetlusõiguse alusel

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollib esmalt, kas kaebaja kaebeõigus tuleneb UmwRG § 2 lõikest 1 koosmõjus § 1 lõike 1 esimese lausega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et see ei ole nii, kuna asi ei kuulu UmwRG kohaldamisalasse, mis on sätestatud UmwRG § 1 lõikes 1. Kohaldamisala oleks avatud siis, kui vaidlustatud oleks „projekti“ teostamiseks luba andev haldusakt. Sõiduautodele tüübikinnituse andmine ja ka käesolevas asjas vaidluse all olev loaotsus, millega antakse heakskiit tüübikinnituse muutmiseks, kujutavad endast aga tootele loa andmise juhtumit ja ei puuduta projekti. Projekti mõiste lai tõlgendamine ning UmwRG sätete analoogia alusel kohaldamine ei tule käesoleval juhul samuti kõne alla.
- 12 Kaebaja kaebeõigus ei saa vahetult tuleneda ka Århusi konventsiooni artikli 9 lõikest 3, kuna viidatud säte ei ole vahetult kohaldatav. Kaebeõiguse rakendamine ja toime sõltub liikmesriikide teiste õigusaktide vastuvõtmisest (vt Euroopa Kohtu 20. detsembri 2017. aasta otsus Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987).
- 13 Kaebaja ei saa omandada ja kohtus maksma panna ka füüsilise isiku subjektiivseid avalikke õigusi, kuna sellist subjektiivset avalikku õigust käesolevas asjas ei esine. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et käesolevas asjas ainsana kõne alla tulev rikkumine, nimelt määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 esimeses lauses sätestatud katkestusseadmete kasutamise keelu rikkumine ei anna füüsilisele isikule subjektiivset õigust, sest viidatud sätte eesmärk ei ole kodanike individuaalne kaitse.

II. Vahetult liidu õigusest tulenev kaebeõigus

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on seega määrav, kas kaebaja kaebeõigus võib tuleneda vahetult liidu õigusest. Selline kaebeõigus võib Euroopa Kohtu hiljutist praktikat (20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987) arvestades tuleneda Århusi konventsiooni artikli 9 lõikest 3 koosmõjus harta artikli 47 esimese lõiguga. Käesolev asi on seejuures hõlmatud Århusi konventsiooni artikli 9 lõikega 3, mitte lõikega 2, kuna esiteks ei ole loaotsus otsus, mille suhtes on kohaldatav Århusi konventsiooni artikkel 6. Nimelt ei ole tegemist otsusega, mis artikli 6 lõike 1 punkti a kohaselt tehakse lisas I loetletud tegevuste lubamiseks või keelamiseks, samuti ei tule artiklit 6 vastavalt selle

artikli lõike 1 punktile 6 kohaldada kooskõlas riigisisese õigusega, kuna kõnealusel otsusel võib olla oluline mõju keskkonnale – sätet, mille kohaselt on viidatud artikkel kohaldatav käesolevale asjale, riigisisene õigus ei sisalda. Teiseks ei ole olemas ka riigisisest õigusnormi Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 2 esimese lause tähenduses, mille kohaselt on käesoleval juhul kohaldatavad konventsiooni muud asjakohased sätted.

- 15 Austria õiguse kohta tehtud otsuses märkis Euroopa Kohus, et viidatud õigusnormid panevad vastastikusel koostöös liikmesriikidele kohustuse tagada liidu õigusega antud õiguste, muu hulgas keskkonnaõiguse sätetega antud õiguste tõhus kohtulik kaitse. Eelkõige ei või riigisisese õiguses sisalduvate kriteeriumide seadmine jätta keskkonnaühendusi ilma võimalusest lasta kontrollida liidu keskkonnaõiguse normide järgimist. Kuigi liikmesriigid säilitavad nende nõuete rakendamisel teatava kaalutusõiguse, ei saa lubada, et nad seavad sellised kriteeriumid, et keskkonnaühendustel on tegelikult võimatu vaidlustada Århusi konventsiooni artikli 9 lõikes 3 viidatud akti või tegevusetust. Liikmesriigi kohtud peavad seega tõlgendama riigisisest menetlusõigust niipalju kui võimalik kooskõlas nii Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 3 eesmärkidega kui ka liidu õigusega antud õiguste tõhusa kohtuliku kaitse eesmärgiga. Kui see ei ole võimalik, peab liikmesriigi kohus jätma pooleliolevas kohtuasjas liidu õigusega vastuolus oleva menetlusnormi kohaldamata.
- 16 Tagajärgi, mis tulenesid viidatud kohtuotsusest riigisisesele menetlusõigusele, on liikmesriigi kohtupraktikas erinevalt hinnatud.
- 17 Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus) sedastas 18. aprilli 2018. aasta otsuses, et Euroopa Kohtu 20. detsembri 2017. aasta otsust Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation arvestades võivad tunnustatud keskkonnaühendused liidu keskkonnaõigusele põhinevate puhtobjektiivsete keskkonnaõigusnormide järgimise nõuet maksma panna kohtu kaudu. Asjaomase Saksa õigusnormi kohaldamise kriteeriumina peab kaebeõiguse olemasoluks olema piisav, et tunnustatud keskkonnaühendus esitab liidu keskkonnaõigusest tulenevate õigusnormide järgimise nõude.
- 18 Teistsuguse õigusliku järelduse tegi 24. jaanuari 2018. aasta otsuses Verwaltungsgericht Düsseldorf (Düsseldorfi halduskohus). Århusi konventsiooni artikli 9 lõikest 3 koosmõjus harta artikli 47 esimese lõiguga ei tulene nõuet anda keskkonnaühendustele kollektiivkaebuse esitamise õigused, mis lähevad kaugemale UmwRGs sätestatud juhtumitest. Nimelt ei pea liikmesriigi seadusandja tagama kohtute poole pöördumise võimalust täielikult ilma piiranguteta. See nähtub juba vahetult Århusi konventsioonist, mille kohaselt võib õiguskaitsevahendite kasutamiseks kehtestada „nõudeid“. Ka harta artikli 52 lõige 1 näeb ette võimaluse õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on sätestatud harta artikli 47 esimeses lõigus, seadusega piirata. Riigisisese menetlusõiguse kohaselt on keskkonnaühendustel põhimõtteliselt ulatuslik kohtu poole pöördumise õigus. Asjaolu, et nad ei saa siiski kohtus vaidlustada üksikutele toodetele antud tüübikinnitust, ei ole ebarproportsionaalne piirang, sest eraldi

võetuna on üksikud tooted keskkonnaõiguse aspektist väheolulised. Pealegi näeb riigisisene õigus – võrreldes Euroopa Kohtu 20. detsembri 2017. aasta otsuses Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation käsitletud Austria menetlusõigusega – keskkonnaühendustele ette ulatuslikumaid võimalusi kasutada asutuste otsuste vastu õiguskaitsevahendeid.

- 19 Arvestades ka viidatud lahknevat riigisisest kohtupraktikat, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlusi, kas Århusi konventsiooni artikli 9 lõiget 3 koosmõjus harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et tunnustatud keskkonnaühendustel peab lisaks UmwRG kohaselt juba olemasolevatele õiguskaitsevõimalustele olema võimalik vaidlustada ka käesolevas asjas kõne all olevat tüübikinnitust, kui soovitakse maksta panna liidu keskkonnaõiguse objektiivsete õigusnormide järgimist.
- 20 Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 3 kohaselt tagab konventsiooniosaline riigisiseste õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus riigisiseste õigusnormidega. Seega tuleneb ka Århusi konventsioonist, et kollektiivkaebuse esitamise õigus ei ole piiramatu ja keskkonnaühendused saavad seda kasutada vaid niivõrd, kui võivad nad täidavad teatavaid riigisisese õigusega sätestatud nõudeid; liikmesriikidel on seega menetlusnormide kujundamisel kaalutusõigus. Liikmesriikide kehtestatud nõuded ei tohi aga olla nii ranged, et keskkonnaühendustel on tegelikult võimatu vaidlustada Århusi konventsiooni artikli 9 lõikes 3 viidatud akti või tegevusetust.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb esmalt selles, kas Århusi konventsiooni artikli 9 lõikes 3 viidatud „siseriiklike õigusaktide nõu[ded]“ hõlmavad vaid selliseid nõudeid, mis puudutavad kaebeõigusega isikute ringi. Sellisel juhul oleks liikmesriikidel kaalutusõigus vaid seoses küsimusega, millistel keskkonnaühendustel on kollektiivkaebuse esitamise kaudu õigus panna keskkonnaga seotud üldised huvid maksta ka kohtus. Sellised nõuded määras liikmesriigi seadusandja siduvalt kindlaks UmwRG §-s 3.
- 22 Århusi konventsiooni artikli 9 lõiget 3 saaks aga tõlgendada ka nii, et liikmesriigid võivad teha vahet ka vaidlustatud akti eseme põhjal ning jätta ametiasutuste teatavad otsused keskkonnaühenduste algatatud kohtuliku kontrolli alt välja. Arvestades asutuste keskkonnaotsuste paljusust, võiks olla otstarbekas piirduda teatavate otsustega, mille mõju keskkonnale on märkimisväärne. See võib toetada järeldust, et liikmesriigi seadusandja tehtud otsus jätta tootele antud luba UmwRG kohaldamisalast välja on Århusi konventsiooni artikli 9 lõikega 3 põhimõtteliselt kooskõlas. Ei saa küll väita, et iga tooteluba on keskkonnaõiguse seisukohast vähetähtis, kuid teisalt toetavad toodetele antud lubade – näiteks sõidukile kohaliku pädeva asutuse poolt antud tüübikinnitus – rohkust arvestades ka praktilised kaalutlused järeldust, et liikmesriikidel peab tüüphinnauguid andes olema võimalik ette näha, et kolmandad isikud, kes ei ole seni menetluses osalenud, ei saa teatavaid üksikotsuseid vaidlustada ja seeläbi õiguskindlustust

tekitada. See järeldus peab paika seda enam, et üldjuhul ei teatata neile otsusest ja seega ei saadeta neile ka teadet kaebuse esitamise võimaluste kohta.

- 23 Lisandub see, et kohtuotsuse Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation asjaolud erinevad käesolevas asjas kujunenud asjaoludest. Erinevalt viidatud kohtuotsusest annab riigisisene õigus käesolevas asjas ka UmwRG raames keskkonnaühendustele võimaluse lasta projektide teostamise luba kontrollida. Riigisisene õigus ei välista kollektiivkaebuse esitamise õigust täielikult. Võrreldavat lünka õiguskaitstes, mille olemasolu Austria õiguses tuvastati 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsusega Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, riigisiseses menetlusõiguses seega just nimelt ei esine.

Teine küsimus

- 24 Kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele jaatavalt, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus vastata ka teise eelotsuse küsimuse mõlemale alaküsimusele. Kui lähtuda sellest, et kaebajal on kaebeõigus ka käesolevas asjas, siis on vaidlustatud loaotsuse õiguspärasuse üle otsustamisel määrav see, kuidas tuleb tõlgendada määruse nr 715/2007 artikli 5 lõiget 2 – eelkõige see, milline kriteerium kehtib katkestusseadme paigaldamise „vajalikkuse“ suhtes. Loaotsuse õiguspärasuse kontrollimisel on eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks määrav muu hulgas see, kas kaasatud isiku paigaldatud katkestusseadmete kasutamine on – nagu leiab KBA – lubatav.
- 25 Vaidlust ei ole selle üle, et ka pärast tarkvaravärskenduse paigaldamist, millele andis KBA vaidlustatud otsusega heakskiidu, sisaldavad asjaomaste sõidukite mootorite juhtimisseadmed katkestusseadmeid. Määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 esimese lause kohaselt on katkestusseadmete kasutamine põhimõtteliselt keelatud. Erandkorras on katkestusseadmete kasutamine määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 teise lause punkti a kohaselt lubatud, kui katkestusseade on vajalik mootori kaitsmiseks kahju või õnnetusjuhtumi eest ning sõiduki ohutuks kasutamiseks. Millal selline vajalikkus esineb, seda ei ole määruses nr 715/2007 reguleeritud.
- 26 Määruse nr 715/2007 põhjendustes on esitatud eri kaalutlused määruse vastuvõtmiseks. Põhjenduses 1 on märgitud, et määrus võetakse vastu keskkonnakaitse kõrge taseme tagamiseks. Põhjenduse 6 kohaselt on diiselmootoriga sõidukite lämmastikoksiidi heitkoguste oluline vähendamine eriti vajalik õhu kvaliteedi parandamiseks ja saaste piirväärtustele vastamiseks. Põhjendus 7 nimetab sätetest tuleneva kasuna, mida tuleb arvesse võtta, muu hulgas kasu, mis väljendub õhu kvaliteedi paranemises, tervishoiukulude vähenemises ja keskmise eluea pikenemises. Seda arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtu käsutuses kaalukad kaudsed tõendid, et pidada vajalikkuse mõistet põhimõtteliselt kitsaks – on ju määruse nr 715/2007 keskmes väärtuslike õigushüvede kaitse. Seega võiks teha järelduse, et otsustamisel, kas

katkestusseade on mootori kaitseks või sõiduki ohutuks kasutamiseks tegelikult vajalik, peab sõidukitootja lähtuma eelkõige tehnika tasemest.

- 27 Viidatud eesmärgid muudetakse põhjenduses 7 aga suhteliseks heitkoguste normide kindlaksmääramisega. Selle kohaselt tuleb arvesse võtta ka mõju turgudele ja tootjate konkurentsivõimele, samuti ettevõtjatel tekkivaid otseseid ja kaudseid kulusid. Tuleb kõne alla, et määruse andja teeb sellega selgeks, et lisaks võimalikult ulatusliku keskkonnakaitse eesmärgile leidub täiendavaid asjaolusid, mis tehti küll kindlaks enne määruse vastuvõtmist, kuid mida tuleb teatud juhtudel arvesse võtta ka määruse tõlgendamisel. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei saa aga määruse nr 715/2007 artikli 5 lõike 2 kohane erand põhimõtteliselt kõne alla tulla, kui kulude kokkuhoiu eesmärgil on tootja diiselmootorid tehniliselt välja töötanud nii, et tõhus heitgaasi tagastussüsteem ei ole tavapärases liikluses tagatud ilma mootorit kahjustamata, mistõttu kasutatakse laialdaselt katkestusseadet.
- 28 Kas ja millises mahus avaldavad aga eri kaalutlused mõju vajalikkuse mõiste tõlgendamisele, tuleb selgeks teha liidu teisese õiguse tõlgendamise kaudu. See on Euroopa Kohtu pädevuses.

TÖÖDOKUMEN